

FORMING THE RECOMMENDATIONS (BASED ON PARTICIPATIVE APPROACH OF STAKEHOLDERS)

D.T2.8.7

Date 06/2022

Project Partners

Study provided by: Mendel University in Brno (PP09)

Report elaborated as D.T2.2.8.7

within the project CE1308 Healing Places - *Enhancing environmental management capacities for sustainable use of the natural heritage of Central European spa towns and regions as the driver for local and regional development.*

co-financed by the European Union from the European Regional Development Fund within the scope of the INTERREG Central Europe Programme.

Executive summary in English

On the basis of discussions in focus working groups and during individual consultations with practitioners (members of the RWG), factors that enter into the protection process were discussed. Focus was mainly on potential threat to natural healing resources - especially mineral waters in the spa locations of Jeseníky pilot area, but recommendations also include the whole range of ideas in different aspects of interaction of spas with their neighbouring environment. These recommendations did further serve for the improvement and use of the Tool and its modification for the environment of the Czech Republic (specific position within the Central European region and in the Czech Republic - Jeseníky). The topics were addressed in the framework of the implemented events/meetings of the regional working group, which took place in 2020-2022 in the different locations in the pilot area, mainly in the form of RGW round table meetings. It can be said that gradually the core group of stakeholders emerged and these recommendations to different topics are based mostly on their thoughts. The topics started with setting of the agenda of the interest of different stakeholders. Based on that thematic workshops were organized on selected topics. Here is the list of topics:

- "Can foreign experiences help Czech spas to develop?"
- "Natural healing resources of the Jeseníky Spa", subtitle: joint protection, cooperation, networking
- "Municipalities and Spa of Jeseníky", subtitle: common interests, cooperation, networking
- Czech Inspectorate of Spas and Springs, Ministry of Health of the Czech Republic, Prague, Mgr. Z. Třískala, head of department - discussion on the implementation of new regulatory standards and tools for monitoring the use of mineral water
- "Natural healing resources and Jeseník spas", subtitle: management and sustainability of the use of natural healing resources and building awareness of them among the wider public

Next to these round table meetings were also used ideas based ad hoc meetings with individual members of the regional working group, with members of the research team and also based on internal discussion with other Healing Places project partners.

The comprehensive system of natural healing resources protection was described and adapted to the local conditions of the pilot area by overview according to the expert activity of the Czech Inspectorate of Spas and Springs (Mgr. Zdeněk Třískala). To each spa were

introduced spa locations, natural healing sources (water) and determination of their protection system (Bludov, Jeseník, Karlova Studánka, Lipová lázně and Velké Losiny).

According to Ing. Kocman, (KOCMAN envimonitoring s.r.o., balneotechnician of spa entities, implementation of Act No. 164/2001 Coll., on natural healing sources, sources of natural mineral waters, natural healing spas and spa places crucial for their protection. In order to protect the resource from activities that may adversely affect its chemical, physical and microbiological properties, its health safety as well as the reserves and yield of the resource, protective zones (usually in two stages) are established by the Ministry of Health by decree.

For the approved source of natural medicinal waters and for the source of natural mineral waters, the Ministry of Health shall determine the boundaries of protective zones I and II by decree. Degrees and limits or prohibits the scope of activities in them.

Recommendations for spas in Jeseníky pilot area based on experiences of the Inspectorate of Spas and also balneotechnicians as well as spa management stress mainly:

1. - The need for recodification due to the obsolescence of the spa statutes of individual spa locations
2. - Transport is a big topic for most representatives of spas and spa municipalities, it can potentially threaten the quality of PLZ
3. - the need to use thermal spa waters in individual spas (e.g. following the example of the thermal park in Velké Losiny) and other spas - energy savings and more intensive use of resources
4. - It is necessary to deal with the issue of the boom in tourism in the Jeseníky region in recent years and the meaning of the spa industry, which in some localities is developing rather within the framework of wellness and individual tourism associated with short-term medical stays of self-payers, this can lead to increased pressure on the PLZ - necessary include the number of accommodated persons in the Tool as one of the parameters
5. - a clash of approaches to tourism: development of the region and tranquility in spas - used to treat patients (different concepts of the concept of spas)
6. - Specific situation related to the covid-19 pandemic. Spas play a big role here for patients who are being treated or have been treated with covid and have some

---

consequences, including the entire society that has been affected by the pandemic. New challenges in using natural healing resources

7. Potential sources of threats to natural healing resources cause problems of local heating plants, pressure from tourism actors

8. The question of spa cooperation with cities and municipalities: two organizations - Association of medical spas - spa entities and Association of spa places - unites municipalities and spas, regardless of whether the spas are owned by municipalities or not - potential of these associations is not fully used and they are a good platform for collaboration and mitigation of potential conflicts

9. The question of the possibility of influencing the protection of natural resources and mineral waters, especially at the level of territorial and strategic plans (municipal, district level) is rather limited and it cannot be competitive to Spa statuses.

10. The question of the implementation of the Tool for integrated assessment of threats and pressures on the spa's natural healing resources is rather complicated. It is very limited possibility of inclusion into the current binding spatial planning instruments at the level of municipalities, or regions. It is offered as an auxiliary decision-making tool for spa municipalities as part of the processing of spatial studies or as part of territorial analytical documents, which are regularly updated by the relevant spatial planning departments. The

---

use within the regulatory framework coordinated by the Inspectorate of spas appears to be one of the few realistic ways (possibility of inclusion in the spa statuses).

Doporučení odborníků z praxe vyplývajících z jednání pracovních skupin (shrnutí pro závěrečný dokument):

Na základě jednání na fokusních pracovních skupinách i během individuálních konzultací z odborníky z praxe (členy RWG) byly diskutovány veličiny a faktory, které vstupují do procesu ochrany, resp. Potenciálního ohrožení přírodních léčivých zdrojů – vod v lázeňských lokalitách jesenických lázní. Tato doporučení budou dále sloužit pro zlepšení a využití Nástroje a jeho modifikaci pro prostředí České republiky (specifické postavení v rámci středoevropského regionu i v ČR – Jeseníky).

Tematika byla řešena v rámci realizovaných akcí / setkání regionální pracovní skupiny, která se uskutečnila:

1. 7. 2020 – hotel Diana Velké Losiny, setkání s představiteli lázní,
15. 9. 2020 – Horské lázně Karlova Studánka, Workshop „Mohou pomoci zahraniční zkušenosti českým lázním k jejich rozvoji?“
12. 3. 2021 – online, kulatý stůl „Přírodní léčivé zdroje lázní Jeseníků“, podtitul: společná ochrana, spolupráce, networking
- 25.6. 2021 – kulturní dům Rapotín, kulatý stůl „Obce a lázně Jeseníků“, podtitul: společné zájmy, spolupráce, networking
- 11.11. 2021 – Český inspektorát lázeňství a zřidel, Ministerstvo zdravotnictví ČR, Praha, Mgr. Z. Třískala, vedoucí oddělení – diskuse o implementaci nových regulačních norem a Nástroje na monitoring využití minerálních vod
- 25.3. 2022 – horské lázně Karlova Studánka, kulatý stůl „Přírodní léčivé zdroje a lázně Jeseníků“, podtitul: management a udržitelnost využití přírodních léčivých zdrojů a budování povědomí o nich mezi širší veřejností
- 25.4. 2022 – Městský úřad Šumperk, oddělení územního plánování pro SO ORP Šumperk Ad hoc setkání s jednotlivými členy regionální pracovní skupiny s členy řešitelského kolektivu

Lázeňské lokality, přírodní léčivé zdroje (vody) a stanovení systému jejich ochrany – přehled dle expertní činnosti Českého inspektorátu lázní a zřidel (Mgr. Zdeněk Třískala) – způsob ochrany zahrnut do Nástroje

Bludov

statut lázeňského místa

ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů

přírodní léčivý zdroj minerální vody „pramen HV 1 (Hg 1, HG 1)“

Usnesení pléna SmKNV ze dne 19.12.1974

Vyhláška MZ č. 13/2001 Sb.

Rozhodnutí – osvědčení o zdroji – č.j. ČIL-9.7.2002/19234-Z ze dne 12.7.2002, oznámeno částka č. 183/2002 Sb.

Jeseník

statut lázeňského místa, voda není přírodním léčivým zdrojem, pouze klima

Usnesení SmKNV ze dne 14.4.1987

Karlova Studánka

statut lázeňského místa

ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů

přírodní léčivý zdroj – minerální vody „prameny Vladimír a Petr“
pramen „Norbert“

přírodní léčivý zdroj peloidu „Karlova Studánka“, „Malá Morávka“ a „Hubertov“

Usnesení rady KNV v Olomouci ze dne 18.4.1957

Vyhláška MZ č. 175/1999 Sb.

Výnos MZ ČSR č.j.: ČIL 482-4.1.1982 ze dne 24.2.1983, Věst.MZ ČSR č. 1/1983 – ozn.v
částce 10/1983 Sb.

Vyhláška MZ č. 3424/1948/Ú.I.I. ze dne 1.10.1948

Výměr MZ č.j.LZ/3-403.2-17.5.1962 ze dne 4.6.1962

Lipová Lázně

statut lázeňského místa, voda není přírodním léčivým zdrojem, pouze klima

Usnesení pléna SmKNV ze dne 28.9.1973

Velké Losiny

statut lázeňského místa

prozatímní ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů

přírodní léčivý zdroj – minerální vody „prameny Petr a Dobra,“

přírodní léčivý zdroj – minerální vody „pramen Žerotín“

osvědčení přírodního léčivého zdroje – znárodnění – „pramen Petr, pramen Eliška“

Usnesení pléna SmKNV ze dne 28.9.1973

Výměr MZ č.j.IL-2884-12.4.60 ze dne 26.4.1960

Výnos MZ ČSR Č.j.: ČIL-482-1.2.1980 ze dne 6.6.1980, Výnos MZ ČSR č.5/1980 Věst.

MZ ČSR - ozn. v částce 25/1980 Sb.

Výnos MZ ČSR Č.j.: ČIL-482-17.10.1983 ze dne 18.7.1984, Věstník MZ ČSR č. 12/1984,
oznámení částka 22/1984 Sb.

Vyhláška MZ č. 358/1947

Pozn.: Přírodní léčivé zdroje, zdroje přírodních minerálních vod stolních, přírodní léčebné
lázně a lázeňská místa prohlášená podle dříve platných právních předpisů se považují za
přírodní léčivé zdroje, zdroje přírodních minerálních vod, přírodní léčebné lázně a
lázeňská místa osvědčené nebo stanovené podle zákona č. 164/2001 Sb. – lázeňský
zákon (§ 44 odst. 1).

Ochranná pásma a prozatímní ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů a zdrojů
přírodních minerálních vod stolních stanovená podle dosavadních právních předpisů se
považují za ochranná pásma podle zákona č. 164/2001 Sb. s tím, že ochranná pásma
zdroje II. a III. stupně se považují za ochranné pásmo II. stupně podle § 23 odst. 2 (§ 44
odst. 2).

Zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod,
přírodních léčebných lázních a lázeňských místech (dle Ing. Kocmana – KOCCMAN
envimonitoring s.r.o.), balneotechnik lázeňských subjektů.

Lázeňský zákon stanoví podmínky pro vyhledávání, ochranu, využívání a další rozvoj
přírodních léčivých zdrojů, zdrojů přírodních minerálních vod určených zejména k
dietetickým účelům, přírodních léčebných lázní a lázeňských míst.

Nezbytné je zajistit součinnost vlastníků lesa – vazba k ochraně vod.

Ochrana zdrojů

K ochraně zdroje před činnostmi, které mohou nepříznivě ovlivnit jeho chemické, fyzikální a mikrobiologické vlastnosti, jeho zdravotní nezávadnost jakož i zásoby a vydatnost zdroje, stanoví ochranná pásma (zpravidla ve dvou stupních) Ministerstvo zdravotnictví vyhláškou.

Pro schválený zdroj přírodních léčivých vod a pro zdroj přírodních minerálních vod stanoví ministerstvo zdravotnictví vyhláškami vymezení hranic ochranných pásem I. a II. Stupně a omezuje nebo zakazuje rozsah činností v nich.

Ochranné pásmo I. stupně

Ochranné pásmo I. stupně se stanoví pro území zahrnující zpravidla okolí výstupu zdroje a to u přírodního léčivého zdroje minerální vody a plynu a u zdroje přírodní minerální vody pro území vymezené kruhem o poloměru 50 m od zdroje. U přírodního léčivého zdroje peloidu se ochranné

pásmo stanoví zpravidla pro území vymezené hranicemi ložiska peloidu.

Bude zapotřebí zajistit, aby Nástroj refleктоval rozsah a způsob vymezení těchto ochranných pásem.

Ve vymezeném ochranném pásmu jsou zakázány všechny činnosti s výjimkou těch, které jsou nutné v zájmu ochrany a využívání zdroje. Z území ochranného pásma se odstraní všechny zdroje možného znečištění zdroje a provedou se další potřebné úpravy území. V ochranném pásmu stanoveném pro území větší než vymezené kruhem o poloměru 50 m od zdroje je zakázáno provádět činnosti, které mohou negativně ovlivnit chemické, fyzikální a mikrobiologické vlastnosti zdroje a jeho zdravotní nezávadnost, jakož i zásoby a vydatnost zdroje.

Ochranné pásmo II. stupně

Ochranné pásmo II. stupně se stanoví k ochraně zřídelní struktury zdroje, popřípadě infiltračního území zřídelní struktury zdroje nebo jeho části nebo infiltračního území zdroje nebo jeho části.

Ochranné pásmo přírodního léčivého zdroje peloidu se stanoví zejména k ochraně hydraulických poměrů zdroje. V ochranném pásmu II. stupně je zakázáno provádět činnosti, které mohou negativně ovlivnit chemické, fyzikální a mikrobiologické vlastnosti zdroje a jeho zdravotní nezávadnost, jakož i zásoby a vydatnost zdroje.

Další doporučení expertů směřující k posílení ochrany přírodních léčebných vodních zdrojů lázní

Lázně Karlova Studánka – vedení by uvítalo spolupráci subjektů při pořízení přístrojů k monitorování kvality ovzduší – drahé přístroje – mohly by sloužit pro online monitoring Lázeňský statut – u Karlovy Studánky je zastaralý, ředitel volá po rekodifikaci Velkým tématem pro většinu představitelů lázní i lázeňských obcí je doprava, může potenciálně ohrožovat kvalitu PLZ

Potřebnost rekodifikace z důvodu zastaralosti lázeňských statutů jednotlivých lázeňských míst

potřebnost využití termálních lázeňských vod v jednotlivých lázní (např. po vzoru termálního parku ve Velkých Losinách) i jinými lázněmi – energetické úspory a intenzivnější využití zdrojů

Nezbytné je zabývat se otázkou rozmachu cestovního ruchu v regionu Jeseníků v posledních letech a smyslem lázeňství, které se v některých lokalitách rozvíjí spíše

v rámci wellness a individuálního cestovního ruchu spojeného s krátkodobými léčebnými pobyty samoplátců, to může vést k zvýšenému tlaku na PLZ – nutné zahrnout do Nástroje počty ubytovaných jako jeden z parametrů
střet přístupů k cestovnímu ruchu: rozvoj regionu a klidu v lázních - sloužící k léčbě pacientů (rozdílné pojetí pojmu lázeňství)
Specifická situace související s pandemií covid-19. Velkou roli zde hraje lázeňství pro pacienty, kteří se léčí nebo léčili s covidem a mají nějaké následky, potažmo i celá společnost, jež byla pandemií zasažená. Nové výzvy při využití PLZ
Potenciální zdroje ohrožení přírodních léčivých zdrojů způsobují problémy lokálních topenišť, tlaku aktérů cestovního ruchu

Otázka spolupráce lázní s městy a obcemi:

2 organizace – Svaz léčebných lázní – lázeňské subjekty

Sdružení lázeňských míst – sdružuje obce a lázně bez ohledu na to jestli jsou lázně vlastněny obcemi či nikoliv

Myšlenka vzniku v roce 1991 – 1997 - koordinace (státní správa, stát), výměna zkušeností

Lázeňský statut – dnes schvaluje vláda, byla snaha zkoordinovat, aby všichni měli jdenotný statut, což stále není dotaženo (30 let se to řeší)

Poplatky – sjednotili se na poplatek z pobytu

Na Slovensku – Unie kúpeľných miest

Po roce 1997 – transformace na Sdružení právnických osob (obcí a měst)

Byl zřízen sekretariát, tajemník, členské příspěvky

Sídlo Třeboň, zásadní setkání v Poděbradech kvůli dostupnosti

Sněm jako nejvyšší orgán, rada 9 členů, 3 členný kontrolní výbor

Lipová členem a zástupce od roku 1994

Dnes předsedou p. Kuchař, primátor F. Lázní

37 členů, z toho 2 lázně (subjekty), Jeseník před lety vystoupil

Sdružení připomínkovalo legislativu, má svůj web

Dnes – propagace lázeňských míst, web jedemedolazni.cz

Kongresy – odehrávaly se ve významných místech, pak se transformovalo na diskusní fórum (naposledy 2019)

Činnost ČIL – stále se nedotáhly lázeňské statuty

Zůstalo to pouze jako neformální sdružení, nemělo to nikdy váhu připomínkového místa

Vzdělávací cesty a semináře po Evropě

Vzkvétaly-li lázně, vzkvétala i obec a podnikatelé v ní

Schrot spol. s.r.o. – krach 2013, postupný úpadek centra obce, vzkvétala Horní Lipová

Obec se snaží vyjít vstříc

Není to ale jednoduché, ne všichni jsou tomu nakloněni

Náklady obce – odpady, zeleň apod., kultura se vrací

Spolupráce vzájemně výhodná, zbývá dodělat Slezský dům, podmínky na rozvoj jsou

Covid to zbrzdil

Obec – lázně v Lipové komunikují každé úterý, společné realizace projektů – dětské hřiště v areálu lázní

Obec prodala lázním páteřní komunikaci přes lázně, lázně ji opravily, bylo těžké to prosadit

Rozvoj od roku 2017, prioritou Slezský dům – v Lipové

Mezinárodní rozměr – příklady dobré praxe

Diskuse o výši ubytovacího poplatku

Dotační titul pro lázeňská místa? V minulosti byl na MMR.

Spolupráce s krajem?

Pro Bludov je stále limitujícím faktorem zablokovaná privatizace, jedná se o udržování a není prostor pro projekty většího typu

Otázka možností ovlivnění ochrany PLZ a minerálních vod zvláště na úrovni územních a strategických plánů (úroveň obcí):

Jaké konkrétní kroky řešili v souvislosti s aktivitami v lázeňských obcích:

Bludov – zmenšení ochranného pásma lázní v souvislosti s rozšířením průmyslové zóny v Šumperku a ochrana zemědělského půdního fondu

Karlova Studánka – rozšíření záchytného parkoviště v dolní části obce v souvislosti s nárůstem dopravy a potřebou řešit dopravu v klidu

Velké Losiny – povolení výstavby bytového domu (který se tváří jako lázeňský dům, ale ve skutečnosti jde o klasické apartmánové domy známé z jiných horských oblastí)

-otázka územní studie V. Losin a jejího dodržování (obec si platí pořizovatele, což je problém z hlediska protěžování zájmů investorů a obce na úkor veřejného zájmu)

Možnost využití Impact assesment tool (IAT) v územních plánech:

IAT nemůže být zahrnut jako závazný nástroj v územních plánech, ale lze ho využít při tvorbě územně analytických podkladů (ÚAP). Problém je, že při tvorbě územních plánů jsou projektanty převzaty víceméně jen datové soubory, obecnější a koncepční věci v rámci „Textové části“ jsou většinou opomíjeny. Stejně tak Průzkum území jako součást aktualizace ÚAP se z časových důvodů nerealizuje.

Problematická je také komunikace s obcemi při poskytování podkladů k tvorbě ÚAP a verifikaci údajů.

Dle zákona by se měla každé 4 roky konat revize uplatnění územního plánu v realitě, což se ale nekoná. Úředníci jsou vesměs zavaleni běžnou rutinní činností, která jim neumožňuje koncepční a komplexní myšlení. Stávají se pouhými nástroji vykonávajícími základní zákonné postupy vyplývající z platné legislativy.

Strategické plány a možnost uplatnění IAT v nich:

Lázeňské obce strategické plány nemají, mají je jen okresní města a i zde je minimální reflexe v úz. plánech a naopak.

Spolupráce s krajskou úrovní:

Krajskou úroveň ochrana PLZ v podstatě nezajímá a ORP v podstatě poskytují pouze metodickou pomoc při implementaci legislativy.

Obecnější problémy při implementaci územních plánů v zájmovém území:

Jde o přírodně cenné a rekreačně atraktivní horské a podhorské území, proto se objevují větší tlaky na povolování rekreačních objektů (což může být potenciálně nebezpečné pro udržení kvality přírodního prostředí a také PLZ). Také by pomohla lepší kvalita a zejména podrobnost zpracování územních plánů. To by znamenalo účinnější nástroj pro zachování environmentálních, urbanistických a jiných hodnot území.

Otázka implementace Nástroje pro integrované zhodnocení hrozeb a tlaků na přírodní léčivé zdroje lázní (tool for integrated assessment of threats and pressures on main SPA's resources):

-velmi omezená možnost zahrnutí do současných závazných územně plánovacích nástrojů na úrovni obcí, resp. krajů

-nabízí se jako pomocný rozhodovací nástroj pro lázeňské obce v rámci zpracování územních studií nebo jako součást územně analytických podkladů, které jsou pravidelně aktualizovány příslušnými odděleními územního plánování ORP (zde je ale problém nezávažnosti ÚAP)

-
- jako jedna z mála reálných cest se jeví využití v rámci regulačního rámce koordinovaného ČIL
  - možnost zahrnutí do lázeňského Statutu